

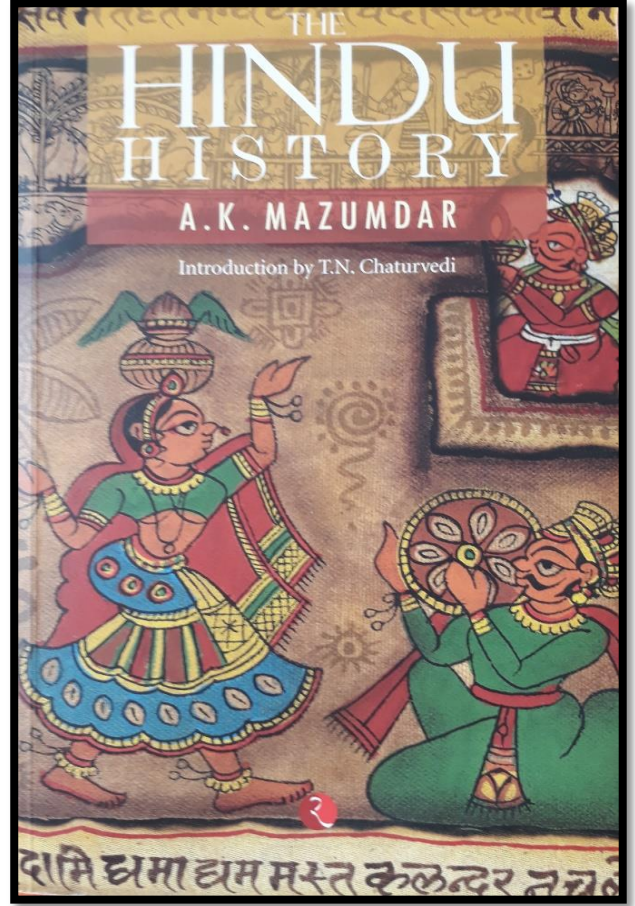
THE HINDU HISTORY

A.K. Mazumdar, Delhi, Rupa Publications, 2016, 621 s.

Yalçın KAYALI*

Eski Hindistan'ın kadim tarihini, kendine özgü üslubuyla yorumlayarak aktaran A.K. Mazumdar'ın "The Hindu History" adlı eseri ilk kez 1917 yılında yayımlanmış olup ikinci baskısı 1920'de yapılmıştır. Eserin 2008 yılına gelinceye değin kaç kez daha tekrar basıldığı ise bilinmemektedir. Ancak eserin ilgili tanıtım çalışmasını yaptığımız nüshasından anladığımız kadarıyla, Rupa Publication'ın eserin yayım haklarını aldıktan sonra, 2008 yılında ilk baskısını yayımladığı ve 2016 yılına gelindiğinde ise, altıncı baskıya ulaştığı görülmektedir. Bu durum, eserin yaklaşık doksan yıllık bir geçmişe sahip olmasına rağmen hâlen literatürdeki önemini koruduğuna dair önemli bir ipucu vermektedir.

"The Hindu History" adlı çalışmanın elimizdeki baskısı, Mazumdar'ın birinci ve ikinci baskısına ayrı ayrı hazırladığı iki farklı önsöz ile başlamaktadır. Sonrasında eserin Rupa Publication'daki baskılarına özgü olarak, T. N. Chaturvedi tarafından hazırlanmış olan bir giriş bölümü eklenmiştir. Alt başlıklarla desteklenmiş üç ana bölüm halinde oluşturulmuş olan çalışmanın, bahsi geçen bölümlerine herhangi bir özel başlık tahsis edilmemiş; sadece bir, iki ve üç şeklinde bir numaralandırma yapılmıştır. Mazumdar çalışmasının ilk baskısı için yazdığı önsözde özellikle, kitabı için seçtiği başlığa dikkat çekmekte olup, öncülleri Ramesh Chand Dutt'un *Ancient India* ya da V. A. Smith'in *Early History of India*'sından farklı bir biçimde hazırladığı çalışması için niçin bu

Makale Gönderim Tarihi: 13.11.2018, Kabul Tarihi: 21.12.2018
Doi: 10.26791/sarkiat.482192

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Hindoloji Anabilim Dalı, ykayali@ankara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4917-3530

başlığı seçtiğini açıklamıştır (Mazumdar, 2016: VII). Söz konusu farklılıktan kastedilen ve aslında erken dönem Hint Tarihini konu edinen bu çalışmanın ayırt edici özelliği, Hindu geleneğine ait birikimler bağlamında, eserin sınırlılığının belirlenmiş olmasıdır. Öyle ki yazar başlangıcından itibaren konu edindiği Hint tarihinin, sadece Brahman gelenekleri dahilinde şekillenen bölümüne dikkat çekmek istemiş; kronolojik olarak, Hindistan tarihinin başlangıcından MS 1200'lere kadar geçen süreçteki serüveni, Vedik ve Hindu dönemi eserleri dahilinde değerlendirilmiştir. Chaturvedi'nin *Giriş* bölümü ise, Max Weber'in "*Old India is still full of riddles.*" mottosuyla başlamaktadır. Bu bölümde, Eski Hindistan tarihindeki bilinmezliklerin çokluğuna dikkat çeken Chaturvedi, tarih kayıtlarının aksine, büyük bir hacme sahip olan Hindu edebi birikimlerinin içerisinde saklı olan tarihi gerçekleri gün ışığına çıkarmayı misyon edinmiş olan Mazumdar'ın, "*The Hindu History*" adlı eserinin önemi ve değeri üzerinde durmuştur (Mazumdar, 2016: XVI).

Eserin ilk bölümü, on bir alt bölümden oluşmaktadır. "*Hindular: Antik Dönem ve Büyüklüğü*" başlığını taşıyan birinci alt bölümde, öncelikle dünyadaki diğer ilk çağ uygarlıklarıyla karşılaştırmalı bir değerlendirilme yapılmış; Hint toplumu ve kültürünün dünya kültür mirasındaki yeri üzerinde durulmuştur. Eski Hint toplumu ve kültürü ile ilgili kapsamlı bir bibliyografya değerlendirilmesi yapılırken de *Vedalar*, *Vedāngalar*, *Samhitālar*, *Sanskrit Destanlar*, *Rācatarangiṇī*, *Kumarapala Çāritra*, *Khoman Raesa*, *Racavali*, *Cātakalar*, *Purāṇalar* ve *Sūtralar* gibi yerel kültüre ait birikimler üzerinde çalışılmıştır. Yabancı kaynaklarla ilgili olarak da Mısır, Asur, Grek, Yahudi, İran ve Müslüman kaynaklarının önemi vurgulanmıştır. Birinci bölümün "*Hindu Yazma Sanatı*" adını taşıyan ikinci alt bölümünde ise ilk olarak, Vedik külliyatı oluşturan eserlerin içerikleri ve Hint kültür tarihi açısından taşıdığı öneme dikkat çekilmiştir. Sonrasında sırasıyla, *Siksha*, *Kalpa*, *Vyakarana*, *Nirukta* gibi *Vedānga* metinleri; *Upanishadlar*, *Destanlar* ve *Purāṇalar* tanıtılmıştır. "*Hindu Kronolojisi*" adını taşıyan birinci bölümün üçüncü alt bölümünde ise oldukça kıymetli bir Hint kronolojisi sunulmuştur. "*Tarih Öncesi Āriler*" "*Āriler*" ve "*Āri İstilas*" başlıklarını taşıyan birinci bölümün, üç, dört ve beşinci alt bölümlerinde ise, Hint siyasi ve kültür tarihinde bir dönüm noktası olarak addedilen Āriler'in Hint alt kıtasına gelişi ve bu istilanın sonuçları üzerinde durulmuştur. "*Krallıkların Yükselişi*" başlığını taşıyan yedinci alt bölümde de Purāṇalardan hareketle oluşturulmuş Vairaca hanedanlığına (MÖ 3000'ler) ait kral şecereleri sunulmuştur: Vairaca Hanedanlığı; Virata, Manu, Priyavrata, Agnidhara, Nabhi ve Rishabha Deva, Bharata, Uttanapada, Vena, Prithu. "*Āri Nesli*" başlıklı sekizinci alt bölümde ise, tekrar Ārilerin Hindistan'a girişi ve getirdikleri yüksek kültür ve birikim üzerinde durulmuş; Ārilerin dini ve tanrıları ilgili açıklamalarda bulunurken edebi kaynaklardaki anlatımlardan alıntılar yapılmıştır. "*Büyük Rönesans*" başlığını taşıyan dokuzuncu alt bölümde de, Vedik dönem sonrası gerçekleşen düşünsel devrim ve bu değişimin sonuçları aktarılmıştır. Dini ve kültürel hayattaki değişiklikler, Vedik tanrılarının rolü, destanlardaki görünüşleri; *Gandhara Veda* ve *Sthapatya Silpa* gibi eserlerin içerikleri, sırasıyla Brahmanik, Cainist ve Materyalist düşünce biçimlerinin yükselişi ve Hint'teki etkileri irdelenmiştir. Birinci bölümün "*Hint Toplum Yapısının Vedalardaki İzleri*" başlığını taşıyan onuncu alt bölümü ve "*Hindistan ve Dışı*" başlığını taşıyan on birinci alt bölümlerinde ise, adlarından da anlaşılacağı üzere sırasıyla; Veda toplumunun yapısı ve yaşam biçimi ile; Hint kültürünün Hindistan dışındaki etkisi konusu üzerinde durulmuştur: Hindu Coğrafya, Asya, Nehirler, Dağlar,

Ülkeler, Suriye'deki Hindu Tanrıları, Hindu Ermeniler, Afrika'daki Hindular, Hint-Asur, Hint-Grek ve Hint-Çin İlişkiler vb.

Çalışmanın ikinci ve üçüncü bölümleri ise yedişer alt bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümün ilk alt bölümü “*Yeni hanedanlıkların ve Kralların Yükselişi*”; ikinci alt bölümü “*Güneş ve Ay Hanedanlıkları*” başlıklarını taşımaktadır. Genel itibarıyla bu iki alt bölümde, Mahābhārata, Rigveda, Padma Purāṇa, ve Atharvaveda’da bahsi geçen hanedanlıkların tarihlerinden, ilgili edebi kaynaklara atıflar yapılarak açıklamalarda bulunulmaktadır. Sonrasında Güneş soyundan geldiklerine inanılan hükümdarların (MÖ 2790-2788) ve sırasıyla Ikshvaku (MÖ 2790-2750), Bkukshi (MÖ 2750-2730), Parancaya (MÖ 2730-2700), Pururava (MÖ 2758-2748), Nanusha (MÖ 2730-2700), Yayati (MÖ 2700-2650), Visvagaswa (2660-2620) isimli kralların tarihi ile ilgili yorum ve değerlendirmeler yapılmıştır. “*Ülkedeki Eyaletler: MÖ 3000-2500*”, “*Güneş Hanedanlıkları*”, “*Ay Hanedanlıklarının Şecereleleri*” başlıklarını taşıyan üç, dört ve beşinci alt bölümlerde ise, birinci ve ikinci alt bölümlerde izlenen metoda benzer bir biçimde, Sanskrit diliyle oluşturulmuş olan edebi kaynaklardan hareketle birtakım aktarımlarda bulunulmuştur. İkinci bölümün altı ve yedinci alt bölümleri “*Pandava Hanedanlığı (MÖ 1388-700)*” ve “*Hindistan’ın Epik Çağı: MÖ 2500-1300*” adlı bölümlerde ise, Mahābhārata Destanındaki anlatımlara atıf yapılarak Pandava Hanedanlığının tarihi ve isminden de anlaşılacağı üzere, MÖ 2500- 1300 yılları arasında hüküm sürmüş Hint Krallıklarının tarihi anlatılmıştır. Bu krallıklar Hint tarihinde Mahacanapalar olarak bilinen ve edebi kaynaklardaki bilgiler dışında, arkalarında herhangi bir tarihi belge ya da kanıt bırakmamış medeniyetlerdir.

Üçüncü bölümün “*Magadha’nın Yükselişi*” başlığını taşıyan ilk alt bölümü, bir önceki başlıkta ismi geçen Mahacanapadalar’dan biri olan Magadha’nın tarihi ile ilgilidir. Magadha, hem bir yerel krallığın hem de bir coğrafi bölgenin ismi olarak; Hint tarihinin erken dönemine damgasını vurmuştur. Eserde, Magadha’nın yükselişi ifadesiyle anlatılmak istenenler Matsya Purāṇa’da geçen efsanelerle desteklenmiştir. Sonrasında sırasıyla, Magadha bölgesinde hüküm sürmüş olan, Şişunaga Hanedanlığı, Nanda Hanedanlığı, İskender’in Hint istilasası, Maurya İmparatorluğu; Kral Bindusara ve Aşoka ile ilgili anlatımlara yer verilmiştir. Üçüncü bölümün ikinci alt bölümü ise, “*Akılçı Çağ: MÖ 1300-200*” başlığını taşımakta olup Hint kültür tarihinin seyri hakkında önemli ip uçları vermektedir: Siksha; Kalpa Sūtra (Şrauta Sūtra, Dharma Sūtra, Grihya Sūtra); Hint Dinleri: Hinduizm, Cainizm ve Buddhizm; Felsefe (Samkhya, Yoga, Nyaya ve Brahma Sūtralar); Yönetim Anlayışı (Arthaşāstra); Kast Sistemi ve Yapısı, Tarım; Sanat, Mimari ve Sosyal Yaşam gibi konulara değinilmiştir. Üçüncü alt bölüm “*Hindistan’daki İlk Yabancı Yönetimler Dönemi*” başlığı altında ise, Yavanalar olarak bilinen Hint-Grek Yönetimi (MÖ 250-60); Hint-Part Dönemi (MÖ 250-60); Şunga ve Kanva Hanedanlıkları Dönemi (MÖ 69-25); Kuşan İmparatorluğu (MS 45-290); Kral I. Kadphises, II. Kadphises ve Kanişka (MS 120-150) yönetimleri dönemi ele alınmıştır. “*Gupta Hanedanlığı MS 290-535*” başlığını taşıyan üçüncü bölümün dördüncü alt bölümde ise, Hindistan’ın altın çağı olarak adlandırılan siyasi ve kültürel dönem ile ilgili anlatılara yer verilmiştir. Sırasıyla Beşinci alt bölüm “*Yaşodharman Vikramaditya ve Halefleri (MS 500-800)*”; altıncı alt bölüm “*Pala Hanedanlığı (MS 780-1080)*” ve yedinci alt bölüm “*Puranik Çağ (MÖ 200- MS 1200)*” da ise ilgili başlıklarla sınırları çizilmiş olan tarihsel dönemler, eserin yazım geleneğine uygun olarak Hindu edebi

kaynaklarından hareketle oluşturulmuş referanslar aracılığıyla açıklanarak yorumlanmıştır. Sonuç olarak, kapsamlı bir bibliyografyadan faydalanılarak hazırlanmış olan Mazumdar'ın ilgili eseri, dönemin edebi kaynaklarından yararlanılarak oluşturulmuş ve türdeşi tarih kitaplarından farklı bir anlayışla hazırlanmış nadir bir eser olarak dikkatimizi çekmektedir.